

Tres comèdies per al 92

Des que *Boom boom* va triomfar com a pel·lícula catalana de l'any 1990, la indústria no para de parlar i de fer comèdies. ¿Coincidència, oportunisme, moda o tendència? Tothom coincideix en què tot són casualitats. Però el fet és que dos directors repeteixen gènere, i un tercer debuta.

No és que aquest gènere acapari la totalitat de les produccions fetes a casa nostra, ni de bon tros, però sí que, d'un temps ençà, s'han convertit en la fórmula més rendible de fer cinema, i a la vegada, de recuperar un públic no sempre disposat a empassar-se l'anomenat cinema d'autor, els *thrillers* de baix pressupost o els films amb forta càrrega eròtica com a esquer comercial.

Després de gairebé mig any seguit d'exhibició de *Boom boom*, de Rosa Vergés, a Barcelona, que va coincidir amb l'estrena de *Rateta, rateta*, de Francesc Bellmunt, només van caldre tres mesos per tornar a veure una altre èxit. *Què t'hi jugues, Mari Pili?*, de Ventura Pons, es va projectar durant gairebé cinc mesos al cinema Publi de Barcelona, i va arribar a la xifra de 250.000 espectadors. Josep M. Forn va estrenar a principis de maig *Ho sap el ministre?*, que també va aguantar tres mesos a Barcelona. Finalment, i després d'haver estat anunciada per l'abril, *Un submarí a les estovalles*, d'Ignasi P. Ferré, va sortir al juliol i va estar-se dos mesos a tot estirar, "encara que anava a un ritme tan bo que podria haver-se aguantat un o dos mesos més, però les novetats americanes del setembre van obligar a retirar-la de cartell", afirma el mateix director. Mentrestant continua l'exploració a les capitals de comarca i l'espera del mercat espanyol.

Una altra tongada de comèdies ens espera la propera temporada. Mentre continua

al calaix la sortida de *Les aparences enganyen*, de Carles Balagué, aquest estiu han coincidit dos rodages de films catalans, seguint amb el gènere. I aquest mes de novembre comença el d'*Un plaer indescriptible*, d'Ignasi P. Ferré. Aquestes tres últimes seran les comèdies de l'any 1992.

"Aquesta ja no és tanta casualitat que sigui una comèdia, és una cosa més volguda", confessa Ferré, mentre que Ventura Pons, que enllesteix la postproducció d'*Aquesta nit o mai*, opina que l'auge recent d'un mateix gènere és "pura casualitat. Amb la Rosa Vergés no ens truquem i ens diem: ¡va, anem a fer comèdies!". Francesc Casanova, jove realitzador que aquest juliol va debutar amb el rodatge del seu primer llarg metratge *No et tallis ni un pèl*, justifica la seva elecció "perquè ha estat sempre el gènere que més m'ha agradat, en què em sento més còmode i en el qual coneixo més bé els instruments amb què explicar històries. A més, el nostre projecte arranca de molt abans de l'auge de la comèdia catalana. El que passa és que, des que es va concebre fins que es va dur a terme, han passat dos anys".

Aquest boom recent no significa que la comèdia catalana sigui una novetat cinematogràfica, perquè, lluny de la producció dels anys cinquanta i seixanta, aquest gènere sempre ha estat sovintejat, des de la mort de Franco, per Francesc Bellmunt (des de *L'orgia* fins a *Rateta, rateta*). Aquest i el *thriller* són dues constants del cinema català

dels darrers vint anys. El mateix Ventura Pons havia fet el 1980 *El vicari d'Olot*, i tant *La rossa del bar* com *Putamiseria!* no estan exemptes de la vena còmica de Pons, encara que no són comèdies. Ferré (en el cas del *Submarí*) i Casanova, preparaven els seus films des de feia dos anys. El cas de Josep M. Forn és el més clar de premeditació en l'elaboració d'un producte comercial que aprofita la cojuntura favorable de la indústria per crear una pel·lícula d'acord amb els vents que bufen. "De totes les últimes comèdies estrenades, l'única que és oportunista des del punt de vista de producció és *Ho sap el ministre?*", opina Ferré.

Les raons d'aquesta coincidència generalitzada es troben en la mateixa pressió de la indústria i l'administració sobre la comercialitat de les pel·lícules, el retrobament amb un públic que fins ara tenia por d'acudir a les sales, i d'altra banda, en la trobada de bons guionistes i de cares noves, en un *casting* fonamentalment jove.

Francesc Casanova accepta que la indústria "sí que condiciona una mica cap aquest tipus de cinema comercial." Segons Ferré, "l'administració, tant la catalana com l'espanyola, està més predisposada a subvencionar un tipus de cinema que veuen que triomfa. Ja era hora que funcionés, diuen. Només volen sentir a parlar d'això. El fet que en el lliurament dels últims Premis de Cinematografia de la Generalitat, *Boom boom* s'emportés pràcticament tots els guardons, era

una posició claríssima, per part de l'administració, cap a la comèdia". Per Ventura Pons, aquesta comercialitat no és tan clara, i creu que fer *Aquesta nit o mai* just després de l'èxit de *Què t'hi jugues, Mari Pili?*, no és assegurar el tir: "Ja ho veurem. Aquesta l'hem feta amb la millor intenció del món, pensant que el cinema és un art popular, un art que es fa per a la gent. Em sembla que el resultat final és bo, però arriba un moment en què no saps què farà el públic. Els gustos de la gent canvien molt, i el que pot ser vàlid en un moment pot ser que al cap d'un temps ja no interessi. L'humor, però, crec que sempre ha interessat".

Sembla que tothom està d'acord a dir que s'ha maltractat el públic amb les pel·lícules que ha donat la indústria cinematogràfica catalana, i que és positiu aquest acostament que es fa ara. "Penso que en el fons s'ha fet una reflexió bastant necessària, que era la de recuperar un públic català perdut, perquè tornés a les sales. La comèdia és un gènere que atrau molta gent, i crec que s'ha d'obrir camins per aquesta banda", diu Casanova. *No et tallis ni un pèl* és la primera comèdia amb vocació comercial que produeix Septimània Films. Manel Valls, productor executiu de la pel·lícula, n'és també co-guionista junt amb Jordi Barberà i el mateix Casanova, que considera fonamental "tenir un guió ferm, en comèdia". Ventura Pons repeteix guionista per al seu nou film, Joan Barbero, jove autor de teatre, que és un entusiasta de

Aquesta nit o mai, de Ventura Pons ARXIU

la comèdia americana. Pons s'afanya a reivindicar la figura del guionista, "perquè en el cinema europeu, el guionista sempre queda en un segon terreny i, en canvi, és una persona importantíssima en una pel·lícula". Ferré prefereix més un humor britànic, basat en el sarcasme i la ironia, sense oblidar les referències a la comèdia americana, i a la italiana dels anys cinquanta i seixanta. El guió de *Un plaer indescriptible* torna a estar fet per a tres persones (com passava amb el *Submarí*), però aquesta vegada a partir d'una idea original de Joan Marimón, i amb l'ajuda de Lluís Arcarazo i el mateix director.

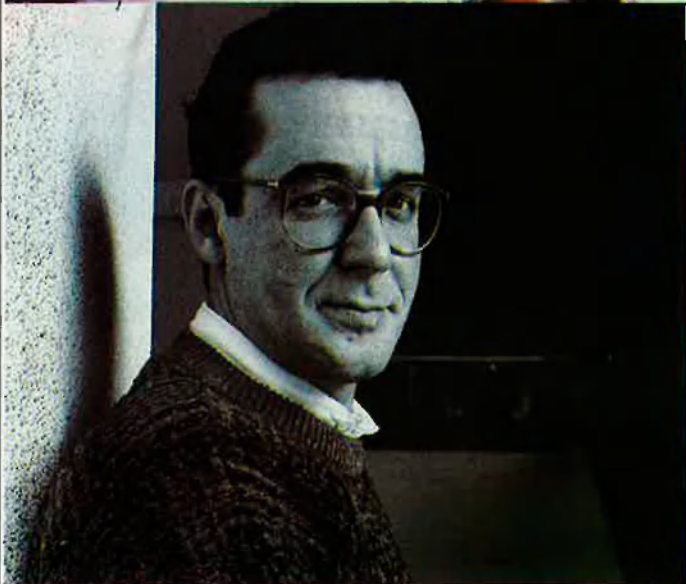
Un altre punt de coincidència entre aquestes tres pel·lícules és el fet d'estar protagonitzades per actors joves i en alguns casos coincidents: Mingo Ràfols i José María Canete intervien tant en la pel·lícula de Pons com en la de Casanova, Pepe Rubianes i Mercè Lleixa (junts a *No et tallis ni un pèl*), ja havien treballat a *Boom boom* i *Què t'hi jugues*, *Mari Pili*, respectivament, mentre que Ventura Pons, repeteix amb Marc Martínez, Blanca Pàmpols, Angel Burgos o Lloïl Bertran

(aquesta última també va tenir un paper a *Ho sap el ministre?*). Ferran Rané i Assumpta Serna protagonitzen el nou film de Ferré.

La comercialitat d'aquestes comèdies fora de l'àmbit nacional és molt més difícil, sobretot pel que fa a la resta de l'estat. Així com pràcticament totes han aprofitat els mercats de Canes per vendre el producte a Europa i també fora, sembla que el cine català, i no tan sols el de comèdia, continua sent un fracàs a Madrid. "Però només a Madrid, perquè la *Mari Pili* ha funcionat molt bé a Saragossa o a Andalusia", diu Pons.

No et tallis ni un pèl, de Francesc Casanova. ARXIU

Ferran Rané protagonitza *Un plaer indescriptible*, d'Ignasi P. Ferré. ARXIU

Per a Ferré, la raó està en la "realitat sociològica i de prejudicis que hi ha contra Catalunya, cosa que a la inversa no passa". Casanova deriva la qüestió cap a temes de *casting*: "Potser és que els actors catalans no són coneguts a Madrid, o és que les històries que expliquem no s'entenen".

El que no s'entén és que una comèdia tan universal com *Boom boom*, que ha triomfat tant a Barcelona, com a Milà o Roma, s'estabelli a Madrid.

Ignasi Abad